

Rolf Brandtzæg og Bjørn W. Christensen

PROBLEMORIENTERT UNDERVISNING

Oppever trafikklerere og Sivilforsvarets undervisningspersonell at de har tilstrekkelig kompetanse til å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i henhold til gjeldende lære- og kursplan?

**Kandidatoppgave
i trafikkpedagogiske fag
Høst 2009**

Avdeling for trafikklererutdanning

SAMMENDRAG

Temaet for arbeidet er ”Problemorientert undervisning”. Problemstillingen er ”Opplever trafikklærere og Sivildforsvarets undervisningspersonell at de har tilstrekkelig kompetanse til å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i henhold til gjeldende lære- og kursplan?”. Arbeidet har som formål å belyse trafikklæreres og Sivildforsvarets undervisningspersonells egne opplevelser av å gjennomføre undervisning etter lære- og kursplanens intensjon.

Ved formulering av problemstilling ble det tidlig klart at det var hensiktmessig med tallfestede data. En kvantitativ metode i form av en spørreundersøkelse var følgelig en naturlig og praktisk gjennomførbar metode å benytte.

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at trafikklærerne er delt i synet på hvorvidt egen kompetanse er tilstrekkelig til å kunne legge opp til en problemorientert undervisning. Trafikklærere opplever at behovet for mer pedagogisk kompetanse er til stede, men ikke i stor grad. Behovet for trafikkfaglig kompetanse oppleves som enda mindre. Flertallet av Sivildforsvarets undervisningspersonell opplever at de har tilstrekkelig kompetanse til å legge til rette for en problemorientert undervisning. Det er allikevel et reelt opplevd behov for mer pedagogisk kompetanse. Behovet for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse er lite.

Spørreundersøkelsen viser at det er et potensial for forbedringer for begge gruppene, spesielt innen fagområdet pedagogikk.

SUMMARY

The topic for this work is “Problem-oriented teaching”. The problem to be addressed is “Do traffic teachers and teachers in The Norwegian Civil Defence experience sufficient competence to prepare for problem-oriented teaching as recommended in the curricula?” The objective for this work is to illustrate traffic teachers and teachers in The Norwegian Civil Defence own experiences to complete teaching the way recommended in the curricula.

When framing the problem to be addressed it became very clear that quantified data was needed. A quantitative method in the shape of a survey was therefore a natural and practical method to use.

The results of the survey show that traffic teachers experience their own competence to prepare for problem-oriented teaching to a different extent. Traffic teachers do experience the need for more pedagogical competence, but not to a very great extent. The need for more traffic professional competence is minor. The majority of teachers in The Norwegian Civil Defence experience that they have sufficient competence to prepare for problem-oriented teaching. There is however an experienced need for more pedagogical competence. The need for more civil defence professional competence is minor.

The overall impressions for both set of groups are that there is a potential for improvements, especially in pedagogical competence.

FORORD

Denne rapporten omhandler problemorientert undervisning. I rapporten belyses hvordan trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell opplever egen kompetanse i forhold til det å kunne legge opp til en problemorientert undervisning.

Arbeidet inngår i årsstudium i Trafikkpedagogiske fag ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, avdeling for trafikklærerutdanning. Resultatene som presenteres fremkommer som følge av en spørreundersøkelse til trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell.

Arbeidsgruppa takker informanter og veileder med sine bidrag til at arbeidet kunne gjennomføres.

Arbeidsgruppa består av Rolf Brandtzæg og Bjørn W. Christensen. Veileder er Silje Sitter.

Lillestrøm, oktober 2009

Rolf Brandtzæg

Tønsberg, oktober 2009

Bjørn W. Christensen

INNHOOLD

1	INNLEDNING	5
1.1	Presentasjon av tema og problemstilling	6
1.2	Begrunnelse for valg av tema og problemstilling	6
1.3	Førforståelse	6
1.4	Presentasjon av eget faglig ståsted	7
1.5	Avgrensning og presisering av tema og problemstilling	7
1.6	Definisjon og utdyping av sentrale begreper i problemstillingen	8
1.7	Formålet med oppgaven	9
1.8	Oppgavens disposisjon	9
2	HOVEDDEL	9
2.1	Litteraturgjennomgang	9
2.2	Metode	10
2.3	Innsamling av data	10
2.4	Undersøkelsen – presentasjon og drøfting	11
2.4.1	Systematisering	11
2.4.1a	Trafikklærer	12
2.4.1b	Sivilforsvarets undervisningspersonell	13
2.4.2	Beskrivelse	14
2.4.2a	Trafikklærer	14
2.4.2b	Sivilforsvarets undervisningspersonell	15
2.4.3	Analyse og vurdering	16
2.4.3a	Trafikklærer	16
2.4.3b	Sivilforsvarets undervisningspersonell	17
2.4.4	Tolkning	17
2.4.4a	Trafikklærer	17
2.4.4b	Sivilforsvarets undervisningspersonell	18
3	AVSLUTNING	19
3.1	Oppsummering og konklusjon	19
3.2	Diskusjon av rapporten	20
3.3	Anbefalinger og tiltak	21
3.3.1a	Trafikklærer	21
3.3.1b	Sivilforsvarets undervisningspersonell	21
	LITTERATURLISTE	23
	VEDLEGG	24
	Vedlegg 1. Følgebrev til spørreskjema til trafikklærere	24
	Vedlegg 2. Spørreskjema til trafikklærere	25
	Vedlegg 3. Følgebrev til spørreskjema til Sivilforsvarets undervisningspersonell	28
	Vedlegg 4. Spørreskjema til Sivilforsvarets undervisningspersonell	30

1 INNLEDNING

Vegdirektoratets læreplan for førerkortklasse B og BE trådte i kraft 1. januar 2005.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) kursplan for grunnopplæring av mannskap i Sivilforsvaret¹ (IGR 10) trådte i kraft i mars 2008.

I lære- og kursplanen legges det opp til arbeidsmåten (undervisningsmetoden) problemorientert undervisning. I form av en spørreundersøkelse ønsker arbeidsgruppa å få oversikt over hvordan trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell opplever egen kompetanse i forhold til det å legge opp til en problemorientert undervisning.

Valget av to så ulike yrkesgrupper som trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell gjøres ut i fra arbeidsgruppedeltakernes ståsted som ansatte i henholdsvis Statens vegvesen og DSB. Etatenes lære- og kursplaner har flere likhetstrekk, blant annet beskrivelse av mål og hovedmomenter, samt anbefalt arbeidsmåte.

Læreplan for førerkortklasse B og BE legger vesentlig større vekt på arbeidsmåten problemorientert undervisning enn kursplan for grunnopplæring av mannskap i Sivilforsvaret. I læreplan for førerkortklasse B og BE omtales problemorientert undervisning innledningsvis og i kapittel 3, trinn 1 og 4 om trafikalt grunnkurs og avsluttende opplæring. I kursplan for grunnopplæring av mannskap i Sivilforsvaret omtales problemorientert undervisning i to avsnitt i kapittel 7 om arbeidsformer.

Gjennom tidene har det vært stilt ulike krav for å kunne drive føreropplæring mot vederlag. Denne oppgaven omhandler trafikklærere med bakgrunn fra nemdprøve, Statens trafikklærerskole (STLS), Høgskolen i Nord-Trøndelag (HiNT) og trafikklærerutdanning fra utlandet.

Undervisningspersonell ved Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesentre rekrutteres fra ulike utdannings- og yrkesbakgrunner, for eksempel fra brann- og helsevesen.

¹ Sivilforsvaret er en statlig forsterkningsressurs som ledes av DSB

1.1 Presentasjon av tema og problemstilling

Tema for undersøkelsen er ”Problemorientert undervisning”. Problemstillingen er ”Opplever trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell at de har tilstrekkelig kompetanse til å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i henhold til gjeldende lære- og kursplan?” Sammen med målsettingen for arbeidet kan tema og problemstilling anskueliggjøres som vist i figur 1.

Kandidatoppgave		
Tema	Problemstilling	Målsetting
Problemorientert undervisning	Opplever trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell at de har tilstrekkelig kompetanse til å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i henhold til gjeldende lære- og kursplan?	Arbeidsgruppa ønsker å få bekreftet/avkreftet problemstillingen. For DSBs del kan arbeidet gi grunnlag for å iverksette tiltak.

Figur 1. Anskueliggjøring av tema, problemstilling og målsetting for arbeidet

1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

I forbindelse med arbeidsoppgaver i Statens vegvesen og DSB utfører deltakerne i arbeidsgruppa ulike typer arbeid knyttet til lære- og kursplaner. Av arbeid nevnes utarbeidelse av lære- og kursplaner, gjennomføring av undervisning og evaluering av lærere.

Valg av tema og problemstilling gjøres med bakgrunn i arbeidsgruppas erfaringer og interesse for fagfeltet. Den delen av oppgaven som omhandler Sivilforsvarets undervisningspersonell inngår også som en del av den aktuelle arbeidsgruppedeltakerens ordinære arbeid i DSB.

1.3 Førforståelse

Arbeidsmåten problemorientert undervisning er ny i dagens lære- og kursplaner. Innehar så trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell tilstrekkelig kunnskap og forståelse om denne arbeidsmåten? Som eksempel nevnes de siste års omlegging av føreropplæringen, herunder bl.a. nye læreplaner og ny trafikklærerutdanning. Det kan synes som om en del trafikklærere utdannet etter

tidligere modell for trafikklærerutdanning (STLS) ikke har tilstrekkelig kunnskap om ny læreplan og tiltenkte arbeidsmåter. Er det slik at det fortsatt undervises etter tidligere arbeidsmåter som for eksempel formidlingsundervisning? Utfordringen for den enkelte lærer er å bli klar over manglende kunnskap, og at vedkommende må skoleres for at eleven skal få den opplæring som lære- og kursplan legger opp til. De samme antagelser og utfordringer kan stilles for Sivilforsvarets undervisningspersonell. Samtidig med at kursplanen er ny, er det også lenge siden det har foregått pedagogisk oppdatering i regi av DSB. I tillegg ansettes undervisningspersonell uten krav til pedagogisk utdanning.

Arbeidsgruppa er usikker på i hvilken grad problemorientert undervisning benyttes i undervisningen, og i hvilken grad den som underviser innehar tilstrekkelig kompetanse til å undervise etter denne arbeidsmåten. I første rekke tenkes det på pedagogisk kompetanse, sekundært faglig kompetanse. Arbeidsgruppa velger derfor å innhente mer kunnskap om problemstillingen.

1.4 Presentasjon av eget faglig ståsted

Arbeidsgruppa består av Rolf Brandtzæg og Bjørn W. Christensen.

Rolf Brandtzæg er ansatt som rådgiver i Statens vegvesen Region øst, veg- og trafikkkavdelingen. Han har bakgrunn som trafikklærer, herunder faglig leder ved trafikkskole. Av arbeidsoppgaver i Statens vegvesen nevnes sensorvirksomhet, og nå som rådgiver innen trafikantområdet. I forhold til sistnevnte nevnes spesielt internopplæring av nytilsatte førerprøvesensorer, og oppfølging av trafikklærere med utdanning fra utlandet.

Bjørn W. Christensen er ansatt som overingeniør i DSB. Han har bakgrunn fra ulike nivåer i Statens vegvesen, herunder arbeidsoppgaver innen trafikant-, kjøretøy- og trafikksikkerhetsområdet. Arbeidsoppgaver i DSB omfatter kompetanseoppgaver knyttet til Sivilforsvaret og brannvesenet.

1.5 Avgrensning og presisering av tema og problemstilling

Antall trafikklærere er langt større enn antallet på undervisningspersonell i Sivilforsvaret. For trafikklærere velger arbeidsgruppa å avgrense oppgaven til å omfatte ca. 40 personer i tre

distrikter i Statens vegvesen Region øst – Oslo, Romerike og Gudbrandsdalen. Fordelingen gjøres med bakgrunn i geografisk spredning i regionen. Videre avgrenses oppgaven til kun å omfatte trafikklærere som underviser ved opplæring i førerkortklasse B.

Sivilforsvaret har tre beredskaps- og kompetansesentre som alle underviser i grunn- og lederopplæring av mannskap i Sivilforsvaret, hvorav grunnopplæring av mannskap utgjør den klart største mengden. Av dette avgrenses oppgaven til kun å omfatte de 24 personene som underviser i grunnopplæring av mannskap.

Opgaven avgrenses til å gjelde for trafikklærere som en gruppe, og Sivilforsvarets undervisningspersonell som en gruppe, uten å skille mellom utdanning og praksis.

1.6 Definisjon og utdyping av sentrale begreper i problemstillingen

Når undervisning omtales i lære- og kursplanen vises det til problemorientert undervisning. Hva er så problemorientert undervisning? I følge Glein og Lødemel (2007: 92) er problemorientert undervisning en samlebetegnelse for læring og metoder som tar utgangspunkt i et problem som skal gi forslag til løsning. Stikkord er erfaringsutveksling, diskusjoner, toveis kommunikasjon, formulerte problemstillinger, elevaktivitet og gruppearbeid. Denne forståelsen legges til grunn i det videre arbeidet med oppgaven.

I problemorientert undervisning får lærer mer rolle av coach og veileder enn som instruktør. I følge Glein og Lødemel (2007: 99) er instruktør en som lærer andre ferdigheter, veileder en som gir råd til en som skal lære, og coach en som gir motivasjon for å gjøre/sette i gang handling/aktivitet. Som veileder/coach må en være bevisst på å holde seg mer i bakgrunnen enn ved formidlingsundervisning. En rolle som veileder/coach betinger at en må en være åpen for innspill og flere mulige forslag til løsninger på en problemstilling. Aktiv lytting og spørreteknikk under diskusjon og oppsummering er viktig. Spørsmål med innhold som krever et subjektivt standpunkt skal aktivisere eleven. Gode spørsmål skal ha et innhold som skal motivere til ettertanke, refleksjon og bevisstgjøring. For å gi tid til ettertanke og refleksjon legges opplæringen opp som en læringsprosess over tid. Lærer styrer prosessen mot målet slik at det blir et resultat, og at diskusjonen ender i en oppsummering og konklusjon.

I den didaktiske relasjonsmodellen benyttes begrepene arbeidsmåte og metode om hverandre. Sett i sammenheng med arbeidsgruppas oppgave benyttes begrepet arbeidsmåte, jf. følgende sitat: ”I den grad vi bruker begrepet undervisning og undervisningsmetode må det utvides til også å omfatte arbeidsmåter...” (Loeng, Torgersen, Melbye og Lodgaard 2001: 71).

1.7 Formålet med oppgaven

Formålet med oppgaven har to sider, en faglig og en personlig. Den faglige siden omhandler interessen for fagfeltet pedagogikk og didaktikk. Arbeidsgruppa ønsker videre å få svar på problemstillingen, samtidig som det på det personlige plan er ønskelig å lære mer om feltarbeid og spørreundersøkelser. Arbeidet har da også nær sammenheng med tidligere fag og eksamener i studiet, spesielt innen psykologi, jus og pedagogikk.

For DSBs del kan resultatene av spørreundersøkelsen blant Sivilforsvarets undervisningspersonell gi grunnlag for å iverksette nødvendige tiltak, for eksempel av opplæringsmessig karakter.

1.8 Oppgavens disposisjon

Etter innledningen følger en hoveddel og en avslutning. I hoveddelen presenteres en gjennomgang av litteratur, samt en klargjøring av valg av metode i forhold til innsamlet data fra feltarbeidet. Hoveddelen avsluttes med en presentasjon og drøfting. I avslutningen foretas en oppsummering med en konklusjon.

2 HOVEDDEL

2.1 Litteraturgjennomgang

Arbeidsgruppa kjenner ikke til at det foreligger tilsvarende undersøkelser om problemorientert undervisning.

Som ansvarlig myndighet i Norge vedrørende føreropplæring var det naturlig å foreta en gjennomgang av internettsidene til Statens vegvesen. I den forbindelse er arbeidsgruppa gjort kjent med at Vegdirektoratet våren 2009 gjennomførte en landsomfattende spørreundersøkelse rettet mot trafikklærere hvis mål er å få vite hvordan trafikklærere tolker kravene i læreplanen og trafikkopplæringsforskriften.

Undersøkelsen tar for seg teoretisk og praktisk undervisning, og hvordan denne gjennomføres. Dessuten ønskes synspunkter fra trafikklærere på de ulike endringer som er gjort i læreplanen i forbindelse med de siste års omlegging av føreropplæringen i Norge. Prosjektet er ikke avsluttet, og rapport foreligger ikke.

Fra utpekt veileder, PhD Stipendiat Silje Sitter ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, ble arbeidsgruppa gjort kjent med en undersøkelse utført av Rismark, Sølvberg, Sitter og Stenøien (2004). Undersøkelsen tar for seg hvordan trafikalt grunnkurs gjennomføres i trafikkopplæring klasse B. Arbeidsmåten problemorientert undervisning nevnes, men da kun sett ut i fra et gjennomføringsmessig ståsted, og ikke hvordan lærer opplever sin egen kompetanse innen problemorientert undervisning.

For Sivilforsvaret finnes ingen tilsvarende undersøkelser.

2.2 Metode

Ved formulering av problemstilling ble det tidlig klart at det var ønskelig med tallfestede data, dette med hensyn til effektivitet og praktisk gjennomføring. I følge Dalland (2007: 204) gir et strukturert spørreskjema oss mulighet til å hente informasjon fra en større gruppe mennesker der svarene svarer på de samme spørsmål, stilt på samme måte til alle, og i samme rekkefølge. Standardisering av prosessen er grunnleggende for at svarene skal kunne uttrykkes i tallkoder som definerer faste svarkategorier. Ut i fra dette er følgelig en kvantitativ metode i form av en spørreundersøkelse en naturlig og praktisk gjennomførbar metode å benytte. Arbeidsgruppa vurderte observasjon som en alternativ metode. Ut i fra geografiske, tidsmessige og kostnadmessige grunner ble metoden valgt bort.

2.3 Innsamling av data

Arbeidsgruppa startet arbeidet med å uforme spørreskjema tilpasset målgruppene. Skjemaene er noenlunde identiske, men noen mindre tilpasninger i fag og begreper.

Før skjemaene ble distribuert til aktuelle adressater ble skjemaene testet ut på utvalgte personer. Fra arbeidsgruppas side var tilbakemeldingene tilfredsstillende, men med noen mindre kommentarer som ble tatt til følge.

Distribusjon av skjema til de to aktuelle målgruppene ble gjort noe forskjellig. Felles for begge målgruppene er at svar gis anonymt slik at ingen uttalelser skal kunne føres tilbake til den som avgir svar.

For arbeidsgruppedeltaker Rolf Brandtzægs del var det hensiktsmessig å be om bistand fra personell på trafikkstasjonene da personellet her er i daglig kontakt med trafikklære. Kontaktperson på de aktuelle trafikkstasjonene utpekes. I e-post i midten av april 2009 fra arbeidsgruppedeltaker til kontaktperson gis en orientering om spørreundersøkelsen. I slutten av april sendes ett visst antall konvolutter med orienteringsbrev (vedlegg 1) med spørreskjema (vedlegg 2) til kontaktperson for utdeling til tilfeldig utvalgte trafikklærere i trafikkdistriktet. Utfylte spørreskjema innleveres til kontaktperson, som igjen videresender skjemaene til arbeidsgruppedeltaker.

Den delen av oppgaven som omhandler Sivilforsvarets undervisningspersonell inngår som en del av den aktuelle arbeidsgruppedeltakerens ordinære arbeid i DSB. Oppgaven gjennomføres da i vanlig tjenestevei. I brev i midten av april 2009 fra DSB til Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesentre gis en orientering om spørreundersøkelsen. I slutten av april sendes i konvolutt til undervisningspersonellet et orienteringsbrev (vedlegg 3) med spørreskjema (vedlegg 4), og ferdig adressert konvolutt for retur av spørreskjema. En påminnelse om spørreundersøkelsen sendes i brev til beredskaps- og kompetansesentrene i begynnelsen av juni.

2.4 Undersøkelsen – presentasjon og drøfting

Videre følger presentasjon av innsamlet materiale, herunder systematisering, beskrivelse, analyse, vurdering og tolkning. Under hvert enkelt punkt vises og beskrives data for trafikklærere først, deretter for Sivilforsvarets undervisningspersonell.

2.4.1 Systematisering

Felles for systematisering av data for trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell er at oppsummeringsskjemaet er bygd på samme mal, dvs. at skjemaet samsvarer med rekkefølgen på spørsmål og svaralternativ i spørreskjemaet. Innsamlede data presenteres i tabell 1 og tabell 2 nedenfor.

2.4.1b Sivilforsvarets undervisningspersonell

Antall utsendte skjema og mottatte svar er på henholdsvis 24 og 19 (79 %)	Videregående skole		Høgskole		0-5 år		6-15 år		16 år og mer																	
	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%																
1. Generelle opplysninger																										
1.1 Utdanning ¹⁾	4	22	14	78	Antall år på høgskole varierer fra 0,5 til 4,5 år. Gjennomsnittet er 2,4 år. Fem personer har pedagogisk utdanning. Antall år varierer fra 0,5 til 3 år. Gjennomsnittet er 0,4 år.																					
1.2 Undervisningspraksis (samlet i tidligere og nåværende yrke)											2	10	10	53	7	37										
<table border="1" style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2">I svært liten grad</th> <th colspan="2">I noen grad</th> <th colspan="2">I stor grad</th> <th colspan="2">I meget stor grad</th> </tr> <tr> <th>Ant.</th> <th>%</th> <th>Ant.</th> <th>%</th> <th>Ant.</th> <th>%</th> <th>Ant.</th> <th>%</th> </tr> </thead> </table>											I svært liten grad		I noen grad		I stor grad		I meget stor grad		Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%
I svært liten grad		I noen grad		I stor grad		I meget stor grad																				
Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%	Ant.	%																			
2. Spørsmål om arbeidsmåten (undervisningsmetoden) problemorientert undervisning, jf. "Kursplan for grunnopplæring av mannskap i FIG/IG (IGR10)" pkt. 7																										
2.1 Er du kjent med hva som menes med begrepet problemorientert undervisning? ³⁾	2	10	8,5	45	4,5	24	4	21																		
2.1.1 Beskriv kort med egne ord hva du legger i begrepet problemorientert undervisning	Helhetsinntrykk Fire svar viser liten forståelse av begrepet. Fem svar viser middels forståelse. Syv svar viser god forståelse. Tre skjema er uten beskrivelse																									
2.2 Opplever du at du har tilstrekkelig kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning?	1	5	5	27	11	58	2	10																		
2.3 Legger du i din undervisning opp til en problemorientert undervisning?	0	0	12	63	6	32	1	5																		
2.4 Har du behov for mer pedagogisk kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning?	2	10	12	63	3	17	2	10																		
2.4.1 Dersom du har behov for mer pedagogisk kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning – kryss av for hvilke områder. ⁴⁾	Generelt om pedagogikk								Ant.: 9 % : 50																	
	Om kursplanens pedagogiske grunntanke								Ant.: 5 % : 28																	
	Om didaktisk relasjonsmodell								Ant.: 4 % : 22																	
	Spesielt om problemorientert undervisning								Ant.: 11 % : 61																	
	Annet (spesifisering gis i pkt. 3 "Andre opplysninger")								Ant.: 3 % : 17																	
2.5 Har du behov for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i de fag du normalt underviser i? ³⁾	8,5	45	9,5	50	1	5	0	0																		
2.5.1 Dersom du har behov for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i de fag du normalt underviser i – kryss av for hvilke fagområder, jf. "Kursplan for grunnopplæring av mannskap i FIG/IG (IGR10)" pkt. 5. ⁵⁾	Fellesoperative fag (spesifisering gis i pkt. 3 "Andre opplysninger")								Ant.: 10 % : 77																	
	Brann								Ant.: 7 % : 54																	
	Førstehjelp								Ant.: 7 % : 54																	
3. Andre opplysninger																										
Helhetsinntrykk Tre svar presiserer behovet for henholdsvis pedagogisk og sivilforsvarsfaglig kompetanse. Tre svar påpeker behovet for tid til å forberede og gjennomføre en problemorientert undervisning. Ti skjema er uten kommentarer.																										

¹⁾ To personer svarer både videregående skole og høgskole. Begge føres opp i tabellen med den høyeste utdanningen.

²⁾ Ett svar er uklart om utdanning, og føres ikke opp under rubrikken om utdanning.

³⁾ Ett svar er noe uklart ved at det er krysset av i to rubrikker. Svaret fordeles med 0,5 poeng på hver av de to aktuelle rubrikkene.

⁴⁾ 18 personer svarer at de har behov for mer pedagogisk kompetanse. Prosenten er regnet ut fra dette antallet.

⁵⁾ 13 personer svarer at de har behov for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse. Prosenten er regnet ut fra dette antallet.

Tabell 2. Systematisering av data for Sivilforsvarets undervisningspersonell

2.4.2 Beskrivelse

2.4.2a Trafikklærer

Antall mottatte svar gir en svarprosent på 37,5 %.

Utdanningsbakgrunnen viser at trafikklærere fra STLS utgjør den aller største andelen av mottatte svar. Resterende antall svar fordeles noenlunde likt mellom trafikklærere fra HiNT og trafikklærere med utdanning fra utlandet. Ingen trafikklærere etter gjennomført nemndprøve deltok i undersøkelsen

Undervisningspraksisen er enten liten (0-5 år) eller stor (16 år og mer). Ingen med et antall år tilsvarende en middels undervisningspraksis (6-15 år) inngår i undersøkelsen.

Begrepet problemorientert undervisning er kjent for alle. Hovedvekten av svar fordeles noenlunde likt under ”I noen grad” og ”I stor grad”. Når begrepet beskrives med egne ord viser tre og fire svar henholdsvis dårlig eller middels forståelse av begrepet. Fem svar viser god forståelse av begrepet. Tre skjema er uten beskrivelse. Videre gjengis eksempler på beskrivelser fra spørreskjema som viser dårlig, middels og god forståelse av begrepet.

Beskrivelse som viser dårlig forståelse av begrepet: ”Eksempel fra en trafikksituasjon, brudd på vikeplikt, konsekvenser og diskusjon.”

Beskrivelse som viser middels forståelse av begrepet: ”En oppgave skal løses ved elevaktivitet, hvor eleven får et forhold til problemet og får en ”aha” opplevelse til situasjonen.”

Beskrivelse som viser god forståelse av begrepet: ”Ta utgangspunkt i et problem eller spørsmål og la elevene diskutere seg imellom eller elev - lærer, og la elevene komme fram til konklusjoner, i motsetning til å gi elevene svarene som tradisjonell undervisning.”

Alle opplever at de har kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning. Hovedvekten av svar fordeles noenlunde likt under ”I noen grad” og ”I stor grad”.

Alle legger opp til en problemorientert undervisning. Igjen fordeles hovedvekten av svar noenlunde likt under ”I noen grad” og ”I stor grad”.

Behovet for mer pedagogisk kompetanse for å legge opp til en problemorientert undervisning er lite. Kun ett svar angir ”I meget stor grad”. Ved behov for mer pedagogisk kompetanse angis hyppigst kompetanse innen problemorientert undervisning. Ellers er det en jevn fordeling blant de øvrige pedagogiske svarkategoriene.

Behovet for mer trafikkfaglig kompetanse er også lite. Ved behov for mer trafikkfaglig kompetanse angis hyppigst kompetanse innen trafikkpsykologi. Ellers er det en jevn fordeling blant de øvrige trafikkfaglige svarkategoriene.

2.4.2b Sivilforsvarets undervisningspersonell

Antall mottatte svar gir en svarprosent på 79 %.

Utdanningsbakgrunnen viser at de fleste har en eller annen form for høyskole. Gjennomsnittlig antall år er cirka 2,5. Omtrent en fjerdedel har pedagogisk utdanning.

Flertallet har en undervisningspraksis som er middels eller stor, dvs. fra seks år og mer.

Begrepet problemorientert undervisning er kjent. Over halvparten av svarene angir imidlertid at de kjenner begrepet ”I svært liten grad” eller ”I noen grad”. Når begrepet beskrives med egne orde viser fire og fem svar henholdsvis dårlig eller middels forståelse av begrepet. Syv svar viser god forståelse av begrepet. Tre skjema er uten beskrivelse. Videre gjengis eksempler på beskrivelser fra spørreskjema som viser dårlig, middels og god forståelse av begrepet.

Beskrivelse som viser dårlig forståelse av begrepet: ”Eleven blir presentert for en teoridel og senere gjennomgått en praksisdell. Eleven skal selv kunne oppnå læring gjennom teori og praksis ved å delta i undervisningen.”

Beskrivelse som viser middels forståelse av begrepet: ”Casebasert undervisning, praktisk eller tabletop.”

Beskrivelse som viser god forståelse av begrepet: ”Undervisning ved bruk av oppgaver som får elevene til å resonnerer/reflektere/stille spørsmål/lære i fellesskap/delta i diskusjoner.”

Flertallet opplever at de har kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning. Seks personer opplever imidlertid tilstrekkelig kompetanse som ”I svært liten grad” eller ”I noen grad”.

Alle legger opp til en problemorientert undervisning. Hovedvekten av svar angis imidlertid med ”I noen grad”.

Flertallet av svar viser lite behov for mer pedagogisk kompetanse for å legge opp til en problemorientert undervisning. Allikevel angir fem svar et betydelig behov for mer pedagogisk kompetanse. Ved behov for mer pedagogisk kompetanse angis hyppigst kompetanse innen problemorientert undervisning og generelt om pedagogikk.

Behovet for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse er lite. Ved behov for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse angis hyppigst kompetanse innen fellesoperative fag. Ellers er det en jevn fordeling blant de øvrige sivilforsvarsfaglige svarkategoriene.

2.4.3 Analyse og vurdering

2.4.3a Trafikklærer

Avgitte svar virker ærlige og troverdige. Arbeidsgruppa har hatt en distanse til deltakerne i spørreundersøkelsen, og har av den grunn ikke påvirket svarene. Svarprosenten er noe lav, noe som vanskeliggjør arbeidet med å få et valid helhetsinntrykk av situasjonen.

2.4.3b Sivilforsvarets undervisningspersonell

Avgitte svar virker ærlige og troverdige. Oppnådd svarprosent er god, noe som letter arbeidet med å få et valid helhetsinntrykk av situasjonen.

I spørreskjemaene har flere krysset av for høgskoleutdanning, selv om varighet på utdanning kun er på 0,5 eller 1 år. Det fremkommer ikke hvorvidt det er en fullverdig høgskoleutdanning med tittel, eller om det er flere høyskolekurs som er satt sammen uten at en tittel oppnås. På så sett kan det gis et feilaktig bilde av utdanningsnivået. Tanken bak kategoriseringen i spørreskjemaet var at det under høgskoleutdanning kun skulle krysses av dersom det er en fullverdig utdanning med tittel, ikke mindre enkeltstående kurs.

Arbeidsgruppa har hatt en distanse til deltakerne i spørreundersøkelsen, og har av den grunn ikke påvirket svarene.

2.4.4 Tolkning

2.4.4a Trafikklærer

Bakgrunnen for den lave svarprosenten kan være at trafikklærere har gått noe lei av å svare på undersøkelser innen trafikkopplæring, herunder undersøkelser fra Vegdirektoratet og studenter ved HiNT.

Vedrørende utdanning er det ikke overraskende at de fleste svar avgis av personer med utdanning fra STLS. At det kun er tre personer med bakgrunn fra HiNT kan være at det ennå er forholdsvis få med denne bakgrunnen. Samtidig er det noe overraskende at fem personer med utdanning fra utlandet svarte, da denne gruppen er forholdsvis liten.

Kjennskapet til begrepet problemorientert undervisning var i henhold til forventningene. At hele seks personer kjenner til begrepet kun "I noen grad", og at tre og fire svar viser liten eller middels forståelse av begrepet, er noe betenkelig i forhold til yrkesutøvelsen og læreplanens intensjon. Det samme kan sies om graden av opplevelse av tilstrekkelig kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning, og graden av det å legge opp til en problemorientert undervisning. Sannsynlig årsak til de noe svake resultatene foran kan

være at tolv personer kommer fra STLS og utlandet, hvor begrepet problemorientert undervisning ikke er like fremtredende som i undervisningen ved HiNT.

Det er liten forskjell i behovet for mer pedagogisk og trafikkfaglig kompetanse, noe som er overraskende i forhold til forventningene. Forventningen var at det skulle være mer behov for pedagogiske enn trafikkfaglig kompetanse, noe en også skulle forvente ut i fra forrige avsnitt. Årsaken kan være at lærer opplever egen kunnskap om temaet som høyere enn det den egentlig er. Men når lærer nå ikke opplever behov for mer pedagogisk kompetanse, hvorfor legges det da ikke opp til mer problemorientert undervisning? Det kan allikevel være usikkerhet om bruk av arbeidsmåten problemorientert undervisning, og hvordan læreplanen legger opp til denne arbeidsmåten.

2.4.4b Siviltforsvarets undervisningspersonell

Den høyere svarprosenten for Siviltforsvarets undervisningspersonell forklares med at arbeidet gjøres som et ordinært arbeid i DSB. DSB er etatsstyrer av Siviltforsvaret, og når arbeid og dialog går tjenestevei skal Siviltforsvaret utføre oppdrag gitt av DSB. Av den grunn er arbeidsgruppa noe forundret over at ikke alle besvarte spørreskjemaet. Som svar i en spørreundersøkelse er imidlertid svarprosenten veldig god.

Det er noe overraskende at en så stor andel av undervisningspersonellet hadde høgskoleutdanning, jf. imidlertid forbehold nevnt i pkt. 2.4.3b annet avsnitt. Det er imidlertid ikke overraskende at kun fem personer har pedagogisk utdanning.

At over halvparten av personene er dårlig kjent med, og ikke beskriver begrepet problemorientert undervisning tilfredsstillende, er ikke overraskende i forhold til at mange ikke har pedagogisk utdanning. Noe forundrende er det da at hele elleve og to personer opplever at de henholdsvis ”I stor grad” og ”I meget stor grad” har tilstrekkelig kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning. Hva kan da grunnen være til at over halvparten kun ”I noen grad” legger opp til en problemorientert undervisning? Under spørsmål nr. 3 ”Andre opplysninger” nevner tre personer momenter som tid og ressurser i daglig arbeidssituasjon, momenter som gjør det vanskelig å forberede en problemorientert undervisning. Ut i fra tidligere tilsvarende utsagn er de ikke overraskende at momentene kommer opp her.

Det er en tydelig forskjell i behovet for mer pedagogisk og sivilforsvarsfaglig kompetanse. Førstnevnte oppleves noe forskjellig, men fem personer har ”I stor grad” eller ”I meget stor grad” behov for mer pedagogisk kompetanse. Behovet for mer Sivilforsvarsfaglig kompetanse er lite, noe som ikke er overraskende da det i stor grad er fagfolk som ansettes i undervisningsstillingene.

3 AVSLUTNING

3.1 Oppsummering og konklusjon

Arbeidet startet i desember 2008. Ulike tema og problemstillinger ble drøftet. Av flere forslag ble temaet ”Problemorientert undervisning” valgt. Problemstillingen er ”Opplever trafikklærere og Sivilforsvarets undervisningspersonell at de har tilstrekkelig kompetanse til å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i henhold til gjeldende lære- og kursplan?”

Da Vegdirektoratets læreplan for førerkortklasse B og BE, og DSBs kursplan for grunnopplæring av mannskap i Sivilforsvaret (IGR 10) er forholdsvis nye, var arbeidsgruppa usikker på i hvilken grad problemorientert undervisning benyttes i undervisningen, og i hvilken grad den som underviser innehar tilstrekkelig kompetanse til å undervise etter denne arbeidsmåten. Arbeidsgruppa valgte derfor å innhente mer kunnskap om problemstillingen.

Det var ønskelig med tallfestede data. Som metode ble det valgt en kvantitativ metode i form av en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen ble gjennomført i mai 2009. Oppsummeringen av spørreskjemaene ble utført i juni og juli. Funn ble drøftet, og rapport skrevet i august, september og oktober 2009.

Resultatene fra spørreundersøkelsen viser at trafikklærerne er delt i synet på hvorvidt egen kompetanse er tilstrekkelig til å kunne legge til rette for en problemorientert undervisning. Trafikklærere opplever at behovet for mer pedagogisk kompetanse er til stede, men ikke i stor grad. Behovet for trafikkfaglig kompetanse oppleves som enda mindre. Flertallet av Sivilforsvarets undervisningspersonell opplever at de har tilstrekkelig kompetanse til å legge til rette for en problemorientert undervisning. Det er allikevel et reelt opplevd behov for mer pedagogisk kompetanse. Behovet for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse er lite. Trafikklæreres og Sivilforsvarets

undervisningspersonells beskrivelse av begrepet problemorientert undervisning har mangler.

For trafikklæreres del er det noe overraskende at egen kompetanse oppleves som tilstrekkelig, spesielt at behovet for mer pedagogisk kompetanse er såpass lite. Den trafikkfaglige kompetansen var som forventet god. Trafikkfagene er såpass godt innarbeidet, og sett i forhold til den pedagogiske utviklingen i føreropplæringen er det lite nytt her.

For Sivilforsvarets undervisningspersonell er det noe overraskende at flertallet opplever egen kompetanse som tilstrekkelig. At det var behov for mer pedagogisk kompetanse enn sivilforsvarsfaglig kompetanse er allikevel som forventet.

Av ovennevnte konkluderes det med at arbeidsgruppas antagelser delvis stemmer. Arbeidsgruppa forventet et større behov for pedagogisk kompetanse enn det som fremkom i undersøkelsen. At det ikke legges opp til mer problemorientert undervisning enn det som fremkommer er imidlertid som forventet.

3.2 Diskusjon av rapporten

Ut i fra de to gruppenes opplevelse av egen kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning er det et potensial for forbedringer. Det settes spesielt spørsmålsteget ved gruppenes egne beskrivelser av begrepet problemorientert undervisning. Svarene fra begge gruppene kan tyde på at tiltroen til egen kompetanse er større enn faktisk kompetanse. Det tas forbehold om små tallverdier og lite skriftlig materiale når begrepet problemorientert undervisning beskrives. I sistnevnte må det også tas hensyn til den enkeltes skriftlige formulering. Funn gjort av Rismark, Sølvberg, Sitter og Stenøien (2004: viii og 61) styrker imidlertid antagelsen. Funn her viser at opplæringen på Trafikalt grunnkurs kan tjene på at trafikklæreren styrker sin undervisningskompetanse. Videre at den som har ansvar for opplæring har evne til faglig og metodisk fornyelse, og at det reflekteres over eget arbeid.

Som nevnt innledningsvis avgrenses oppgaven til å gjelde for trafikklærere som en gruppe, og Sivilforsvarets undervisningspersonell som en gruppe, uten å skille mellom utdanning og praksis. Det kan være interessant å forfølge tema og problemstilling med hensyn på gruppens utdanning og praksis. Det kan også være interessant å få vite mer om hvorfor ikke

flere legger opp til en problemorientert undervisning. Antagelsen om at tiltroen til egen undervisningskompetanse er større enn faktisk kompetanse kan allikevel være den mest interessante problemstillingen å undersøke, da opplevelse av egen fortreffelighet hindrer egenutvikling.

3.3 Anbefalinger og tiltak

3.3.1a Trafikklærer

Den lave svarprosenten vanskeliggjør arbeidet med å få et valid helhetsinntrykk av situasjonen. I dag er trafikklærere som gruppe en ganske ensartet gruppe hva gjelder utdanning og praksis, nemlig med ettårig utdanning fra STLS. Dette legges til grunn for videre anbefalinger.

Arbeidsgruppa anbefaler en kompetanseheving innen problemorientert undervisning. Trafikklærernes interesseorganisasjoner (Autoriserte trafikkskolars Landsforbund og Trafikkforum) bør her være naturlige aktører, både på sentralt og lokalt plan. Trafikkskoler og trafikklærere bør være de som i første rekke tar initiativ i saken. Arbeidsgruppa er kjent med at interesseorganisasjonene og STLS (senere HiNT) har avholdt flere kurs om omhandler problemorientert undervisning, noe som er svært positivt. Allikevel er det en utfordring å nå de som ikke har deltatt på slike kurs, jf. pkt. 1.3 "Førforståelse" om at det kan være en pedagogisk utfordring for den enkelte lærer å bli klar over manglende kunnskap, og at vedkommende må skoles for at eleven skal få den opplæring som lære- og kursplan legger opp til.

HiNT og Statens vegvesen kan også være aktuelle aktører i saken. HiNT på sentralt nivå med å tilby kurs av formell art, og Statens vegvesen på lokalt nivå med å invitere til temakvelder, noe som allerede gjøres på flere trafikkstasjoner.

3.3.1b Sivilforsvarets undervisningspersonell

Som for trafikklærere anbefaler arbeidsgruppa en kompetanseheving. Selv om det ikke er noe krav til pedagogisk utdanning ved ansettelse ved Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesentre, er det allikevel en stor fordel å inneha pedagogisk bakgrunn. For å sikre den enkelte nødvendig kompetanse for å kunne undervise etter de kursplaner som fastsettes av DSB, bør DSB ta initiativ til oppfølging. Av kortsiktige tiltak nevnes pedagogisk

samkjøring og utveksling av instruktører beredskaps- og kompetansesentrene i mellom, noe som forutsetter at det settes av tid, ressurser og penger. Som langsiktig tiltak foreslås en mer formalisert utdanning som sikrer rett kompetanse til undervisningspersonellet.

LITTERATURLISTE

- Dalland, Olav (2007): *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2007): *Grunnopplæring for mannskaper i FIG/IG (IGR10)*.
- Glein, Jarl Ove og Lødemel, Ståle (2007): *Trafikkdidaktikk*. Bekkestua: NKI Forlaget
- Loeng, Torgersen, Melbye og Lodgaard (2001): *Voksenpedagogikk i kompetansesamfunnet*. Stjørdal: Læringsforlaget DA.
- Rismark, Sølvsberg, Sitter og Stenøien (2004): *Playmobil – fag, læring og undervisning på Trafikalt grunnkurs*. Trondheim: Vox Forskningsavdelingen.
- Vegdirektoratet (2004): *Læreplan førerkortklasse B og BE (Håndbok 252)*

VEDLEGG

Vedlegg 1. Følg brev til spørreskjema til trafikklærere

Ny læreplan for førerkortklasse B og BE trådte i kraft 1. januar 2005. Som arbeidsform anbefales arbeidsmåten (undervisningsmetoden) problemorientert undervisning. I form av en spørreundersøkelse ønsker Rolf Brandtzæg v/Veg- og trafikkavdelingen i Statens vegvesen Region øst å få oversikt over hvordan trafikklærere som driver opplæring i førerkortklasse B og BE opplever egen pedagogisk og faglig kompetanse i forhold til det å legge opp til en problemorientert undervisning.

Svar gis anonymt slik at ingen uttalelser skal kunne føres tilbake til den som har avgitt dem. Utfyllingen av skjemaet tar kun noen få minutter. Det bes om at utfylt skjema returneres i vedlagte konvolutt innen 31. mai.

Arbeidet inngår også som en del av et høgskolekandidatstudium ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, og utføres av en arbeidsgruppe bestående av Bjørn Christensen og Rolf Brandtzæg.

Rolf Brandtzæg er ansatt som rådgiver i Statens vegvesen Region øst, Veg- og trafikkavdelingen. Han har bakgrunn som trafikklærer, herunder faglig leder ved egen trafikkskole. Av arbeidsoppgaver i Statens vegvesen nevnes sensorvirksomhet, og nå som rådgiver innen trafikantområdet. I forhold til sistnevnte nevnes spesielt internopplæring av nytilsatte førerprøvesensorer, og oppfølging av trafikklærere med utdanning fra utlandet.

Bjørn Christensen er ansatt som overingeniør i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Han har bakgrunn fra ulike nivåer i Statens vegvesen, herunder arbeidsoppgaver innen trafikant-, kjøretøy- og trafiksikkerhetsområdet. Arbeidsoppgaver i DSB omfatter kompetanseoppgaver knyttet til Sivilforsvaret og brannvesenet.

Vegdirektoratets læreplaner for føreropplæring har likheter med DSBs kursplaner for Sivilforsvaret. DSBs kursplaner er relativt nye, og også disse legger opp til en problemorientert undervisning. Med bakgrunn i dette, og arbeidsgruppedeltaker Bjørn Christensens ståsted, gjøres tilsvarende kartlegging også blant undervisningspersonell i Sivilforsvaret.

Eventuelle spørsmål stilles til Veg- og trafikkavdelingen v/Rolf Brandtzæg på tlf. 911 70218, eller på e-post rolf.brandtzag@vegvesen.no.

Arbeidsgruppen takker på forhånd for hjelpen.

Vedlegg: spørreskjema
konvolutt for retur av spørreskjema

Vedlegg 2. Spørreskjema til trafikklærere

Spørreskjema for trafikklærer

1. Generelle opplysninger

Opplysninger om generelle forhold gis ved å fylle ut rubrikkene nedenfor

1.1 Utdanning

- Høgskolen i Nord-Trøndelag, avdeling for trafikklærerutdanning (toårig)
- Statens trafikklærerskole (ettårig)
- Trafikklærer etter bestått nemndprøve
- Trafikklærer med godkjenning fra utlandet

1.2 Undervisningspraksis (samlet i tidligere og nåværende yrke)

- 0-5 år
- 6-15 år
- 16 år og mer

2. Spørsmål om arbeidsmåten (undervisningsmetoden) *problemorientert undervisning*, jf. "Læreplan, førerkortklasse B og BE", s. 13, 25 og 52

Opplysninger om faglige forhold gis ved å fylle ut rubrikkene nedenfor

2.1 Er du kjent med hva som menes med begrepet *problemorientert undervisning*?

I svært liten grad

I noen grad

I stor grad

I meget stor grad

2.1.1 Beskriv kort med egne ord hva du legger i begrepet *problemorientert undervisning*

2.2 Opplever du at du har tilstrekkelig kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad

I noen grad

I stor grad

I meget stor grad

2.3 Legger du i din undervisning opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad

I noen grad

I stor grad

I meget stor grad

2.4 Har du behov for mer pedagogisk kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad

I noen grad

I stor grad

I meget stor grad

2.4.1 Dersom du har behov for mer pedagogisk kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning – kryss av for hvilke områder

- Generelt om pedagogikk
- Om læreplanens pedagogiske grunntanke
- Om didaktisk relasjonsmodell
- Spesielt om problemorientert undervisning
- Annet (spesifisering gis i pkt. 3 "Andre opplysninger")

2.5 Har du behov for mer trafikkfaglig kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad

I noen grad

I stor grad

I meget stor grad

2.5.1 Dersom du har behov for mer trafikkfaglig kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning – kryss av for hvilke fagområder

- Bilteknikk og fysikk
- Trafikkjus
- Trafikkpsykologi
- Annet (spesifisering gis i pkt. 3 "Andre opplysninger")

3. Andre opplysninger

Skriv gjerne ned kommentarer til spørsmålene og utfyllende opplysninger til svarene her

Vedlegg 3. Følgebrev til spørreskjema til Sivilforsvarets undervisningspersonell

Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap

1 av 2

Vår saksbehandler
Bjørn W Christensen, tlf. 33412754

Dokument dato
29.04.2009

Deres dato

Vår referanse
2009/2302/CHBJ

Deres referanse

Arkivkode
870.3

Undervisningspersonell i Sivilforsvaret,
jf. adressater i henhold til vedlagte liste

Spørreundersøkelse om problemorientert undervisning

Det vises til brev til Sivilforsvarets beredskaps- og kompetansesentre av 15. april 2009. Brevet inneholdt informasjon om spørreundersøkelse om problemorientert undervisning.

Ny kursplan for grunnopplæring av mannskap i FIG/IG (IGR 10) ble fastsatt i mars 2008. Som arbeidsform anbefales arbeidsmåten (undervisningsmetoden) problemorientert undervisning. I form av en spørreundersøkelse ønsker hovedkontoret v/Enhet for kompetanse og tjenesteplikt å få oversikt over hvordan undervisningspersonell som driver grunnopplæring av mannskap i FIG/IG opplever egen pedagogisk og faglig kompetanse i forhold til det å legge opp til en problemorientert undervisning. Hovedkontoret ønsker at resultatet av undersøkelsen kan føre til et bakgrunnsmateriale i forhold til eventuelle opplæringstiltak.

Svar gis anonymt slik at ingen uttalelser skal kunne føres tilbake til den som har avgitt dem. Utfyllingen av skjemaet tar kun noen få minutter. Det bes om at utfylt skjema returneres i vedlagte konvolutt innen 31. mai.

Arbeidet inngår også som en del av et høyskolekandidatstudium ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, og utføres av en arbeidsgruppe bestående av Bjørn Christensen og Rolf Brandtzæg.

Bjørn Christensen er ansatt som overingeniør ved hovedkontoret. Han har bakgrunn fra ulike nivåer i Statens vegvesen, herunder arbeidsoppgaver innen trafikant-, kjøretøy- og trafikksikkerhetsområdet. Arbeidsoppgaver ved hovedkontoret omfatter kompetanseoppgaver knyttet til Sivilforsvaret og brannvesenet.

Rolf Brandtzæg er ansatt som rådgiver i Statens vegvesen Region øst, veg- og trafikkavdelingen. Han har bakgrunn som trafikklærer, herunder faglig leder ved egen trafikkskole. Av arbeidsoppgaver i Statens vegvesen nevnes sensorvirksomhet, og nå som rådgiver innen trafikantområdet. I forhold til sistnevnte nevnes spesielt internopplæring av nytilsatte førerprøvesensorer, og oppfølging av trafikklærere med utdanning fra utlandet.

DSBs kursplan for grunnopplæring av mannskap i FIG/IG har likheter med Vegdirektoratets læreplan for førerkort klasse B og BE. Vegdirektoratets læreplan er relativt ny, og også denne legger opp til en problemorientert undervisning. Med bakgrunn i dette, og arbeidsgruppedeltaker Rolf Brandtzægs ståsted, gjøres tilsvarende kartlegging også blant trafikklærere i førerkortklasse B.

Eventuelle spørsmål stilles til hovedkontoret v/Bjørn Christensen på tlf. 33 41 27 54, eller på e-post bjorn.christensen@dsb.no.

Postadresse
Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap
Hovedkontor
Postboks 2014
3103 Tønsberg

Kontoradresse
Rambergveien 9
3115 Tønsberg

E-post
postmottak@dsb.no

Telefon
33 41 25 00

Internett
dsb.no

Telefaks
33 31 06 60

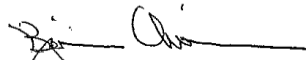
Org.nr.
974 760 983
Hovedkontoradresse
Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Hovedkontoret og arbeidsgruppen takker på forhånd for hjelpen.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Enhet for kompetanse og tjenesteplikt

Arnstein Pedersen
avdelingsleder

Bjørn W Christensen
overingeniør

Vedlegg: liste over adressater
spørreskjema
konvolutt for retur av spørreskjema

Vedlegg 4. Spørreskjema til Sivilforsvarets undervisningspersonell

Spørreskjema for undervisningspersonell i Sivilforsvaret

1. Generelle opplysninger

Opplysninger om generelle forhold gis ved å fylle ut rubrikkene nedenfor

1.1 Utdanning

Videregående skole

Høgskole

- varighet : _____ år

- herav varighet av pedagogisk utdanning : _____ år

1.2 Undervisningspraksis (samlet i tidligere og nåværende yrke)

0-5 år

6-15 år

16 år og mer

2. Spørsmål om arbeidsmåten (undervisningsmetoden) *problemorientert undervisning*, jf. "Kursplan for grunnopplæring av mannskap i FIG/IG (IGR10)" pkt. 7

Opplysninger om faglige forhold gis ved å fylle ut rubrikkene nedenfor

2.1 Er du kjent med hva som menes med begrepet *problemorientert undervisning*?

I svært liten grad

I noen grad

I stor grad

I meget stor grad

2.1.1 Beskriv kort med egne ord hva du legger i begrepet *problemorientert undervisning*

2.2 Opplever du at du har tilstrekkelig kompetanse til å legge opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad *I noen grad* *I stor grad* *I meget stor grad*

2.3 Legger du i din undervisning opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad *I noen grad* *I stor grad* *I meget stor grad*

2.4 Har du behov for mer pedagogisk kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning?

I svært liten grad *I noen grad* *I stor grad* *I meget stor grad*

2.4.1 Dersom du har behov for mer pedagogisk kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning – kryss av for hvilke områder

- Generelt om pedagogikk
- Om kursplanens pedagogiske grunntanke
- Om didaktisk relasjonsmodell
- Spesielt om problemorientert undervisning
- Annet (spesifisering gis i pkt. 3 "Andre opplysninger")

2.5 Har du behov for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i de fag du normalt underviser i?

I svært liten grad *I noen grad* *I stor grad* *I meget stor grad*

2.5.1 Dersom du har behov for mer sivilforsvarsfaglig kompetanse for å kunne legge opp til en problemorientert undervisning i de fag du normalt underviser i – kryss av for hvilke fagområder, jf. "Kursplan for grunnopplæring av mannskap i FIG/IG (IGR10)" pkt. 5

- Fellesoperative fag (spesifisering gis i pkt. 3 "Andre opplysninger")
- Brann
- Førstehjelp

